

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת בא

משכו וקחו לכם

מצרים סוערת

שמא תאמר, מדוע יש צורך לעשות כזה עסק מהמצוה הזו? הרי הם יכלו לקחת את הטלה סמוך ונראה לזמן השחיטה, וככה למצרים לא תהיה הזדמנות לראות את מעשיהם. כל הענין יגיע אליהם בהפתעה גמורה, ולפני שיבינו מה ארע, כל הקרבנות כבר יישחטו.

אולם הקב"ה לא כך צווה. הפסוק מציין במפורש שלקחת הקרבן צריכה להיעשות בעשירי לחודש, ארבעה ימים קודם שחיטת הקרבן. ומדוע אכן היה צורך בארבעה ימים? התשובה היא, שזה נעשה כדי לתת למצרים ארבעה ימים שבמהלכם הם יהיו מודעים היטב למה שעומד לקרות, ושלא יהיה כל דרך להסתיר זאת מהם.

כעת, עמדו המצרים וצעקו על היהודים: "עברים מלוכלכים! מה אתה עושים לכבש המסכן הזה? איש מלבד העברים אינו אכזרי עד כדי כך, להלביש קולר על צווארו של הכבש ולגרור אותו ברחובה של עיר!"

ואז, החלה לעלות בראשם של המצרים מחשבה נוראה ואיומה: "מי יודע מה האנשים המושחתים הללו מתכוונים לעשות לכבשים האלה? הם בהחלט אינם מתכננים להשתחוות להם. אוי לא! האם יתכן שנכונה השמועה אשר שמענו, שבסתר, העברים אוכלים את בשר הכבש? העברים מתכוונים לקיים טבח המוני בכבשים!"

במשך ארבעת הימים הללו, ארץ מצרים היתה כמרקחה. התקיימו פגישות בהולות כדי להחליט כיצד להתמודד עם ההתפתחות האחרונה. העובדה שהמצרים לא עשו טבח בבני ישראל היתה מופת בפני עצמה. אמנם המצרים היו אנשים מתורבתים ולא כאלו שנוהגים לקיים פוגרומים, אולם כאן היהודים כבר הלכו צעד אחד רחוק מדי! "לשחוט את אלהינו מול עינינו? ועוד לעשות זאת בכזו חוצפה?!"

שבת הגדול

זהו אחד הטעמים לשמה של השבת שלפני פסח הנקראת "שבת הגדול", משום שבאותה שנה, שבת זו חלה בעשירי לחודש ניסן, ובאותו יום, המצרים היו עדים למחזה הנורא

מצוה מאתגרת

בהתקרב יום יציאת מצרים, נצטוו בני ישראל במצוה מיוחדת במינה: "בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׂה לְבַיִת אָבֹתָ שֵׂה לְבַיִת" (שמות יב, ג). ומנין לקחו בני ישראל את השה? כנראה שבבעלותם של עבדים מדוכאים אלו לא היה צאן כלל וכלל, ולצורך קיום מצוה זו, היה עליהם ללכת ולקנות כבש.

וכך, בעשרה בניסן, בני ישראל יצאו כולם אל השווקים ואל החוות, לאן שהיה עליהם ללכת, כדי לקנות כבש. נתאר לעצמינו את התמונה: מכל עבר, יהודים מובילים כבשים ברחובות מצרים. לפתע, הרחובות מתמלאים בקולות מחרישי-אוזניים של פעיית כבשים.

והנה, אין ספק שהמצרים לא היו שבעי רצון ממה שראו עיניהם. כפי שמספרת לנו התורה הקדושה, המצרים סגדו לכבש וראו בו אליל, ולשחוט את האליל הזה היה דבר שלא בא בחשבון מבחינתם. הם לעולם לא יאפשרו דבר כזה, ומי שיהיה לעשות כן - יבא על עונשו לאלתר. כך אמר משה רבינו לפרעה, כאשר פרעה הציע לו לזבוח זבחים לה' בתוך ארץ מצרים במקום לצאת אל המדבר: "הֲיֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֵבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקָלְנוּ" (שם ח, כב).

משה רבינו לא אמר בדיוק את המילים הללו לפרעה; הוא אמר, "הֲיֵן נִזְבַּח אֶת אֱלֹהֵי מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקָלְנוּ", אלא שמאוחר יותר, כאשר הקב"ה הכתיב את התורה למשה רבינו, הוא אמר "תּוֹעֵבַת מִצְרַיִם". כך היא דרכה של התורה כשהיא מדברת על אלילים - היא מבזה אותם. גם המילה "אליל" הוא מלשון "אל", כלומר אלהים של כלום. כך גם המילה "גילולים" שנוקטת בה התורה, מלשון גללים. כך מכנים היהודים את אלהי העמים - לפחות בינם לבין עצמם.

אולם כאשר עמד משה רבינו בפני פרעה, הוא אמר לו, "כיצד נוכל לעשות דבר כזה, לשחוט את ה"אלהים" של המצרים ממש מול עיניהם?! הם יטבחו בנו! המצרים לא יסבלו דבר כזה - לעמוד מנגד בזמן שאנחנו שוחטים את האלילים שלהם בתוך ארצם!"

שכולם יתעסקו במשיכת הכבשים בפרהסיא דוקא, ולא יקחו אותם בסתר ובהיחבא. ולכן, מצוה זו לא היתה מן הרצויות ביותר אצל עם ישראל. היתה זו מצוה שדרשה מהם להיות מוכנים למסור נפש על קידוש השם.

הוי עז כנמר

יתכן והיו יהודים שלא הצליחו להתמודד עם הנסיון הזה של משיכת הכבשים ברחובות מצרים. ומה קרה להם? הם אבדו מעמנו; הם לא יצאו ממצרים, כמו שאנו אומרים בהגדה של פסח, "אילו היה שם לא היה נגאל" - מי שהיה מדי חלש ורכרוכי, לא זכה להיגאל יחד עם עם ישראל.

היו אנשים שפשוט לא יכלו לעשות את זה; מי אהב לעשות דברים בלתי נעימים שכאלה?! "אולי נמצא דרך אחרת; אנחנו רוצים לשחוט את הכבש, אבל אולי אפשר לעשות זאת בסתר". אולם משה רבינו לא איפשר להם לעשות כך, ונתן להם רק דרך אחת: "משכו!" כל ראש בית, נאלץ לסכן את חייו ולעבור את הנסיון הזה. כולם, ללא יוצא מן הכלל, מהיהודי הפשוט ועד זקני העם, מנהיגי האומה וחכמיה, כולם גררו את הכבש ברחובות ולקחו אותו הביתה יחד עמם, ואז, ביום י"ד בניסן, שחטו את הכבש לשם ה'.

היה זה גילוי אדיר של עזות וחוצפה אל מול המצרים. אי אפשר לתפוס כמה אומץ נדרש מהם כדי לקיים מצוה זו. אז נכון, אנחנו אומרים שהיה להם בטחון בה; הכל טוב ויפה, קל לומר את זה, אבל כאשר אתה מתמודד עם העובדה שמיליוני גויים יירקו עליך ויבזו אותך, זה כבר לא כל כך קל.

זקן של מסירות נפש

הדבר דומה ליהודי חרדי המגדל זקן ארוך כאן בארה"ב. זקן הוא כמו דגל. כשם שפטריוט אמריקאי מסתובב עם דגל ארה"ב - אם הוא אינו מוכן להסתובב עמו בגלוי, חרף ההצקות שהוא עלול לסבול מכל מיני ליברליים למיניהם, אז אולי הוא פטריוט גדול, אולם הוא אינו מוכן לסבול עבור זה.

פטריוט יהודי מוכן לסבול עבור יהדותו - זה קרה לי יותר מפעם אחת. שלוש פעמים אנשים ירקו לי בפנים. עליתי פעם במדרגות בתחנת הרכבת תחתית, ואשה הביטה בי וירקה ישירות לתוך פני. באותם ימים, מלבד יהודים, אף אחד לא גידל זקן. היום אצל הגויים יש כבר כל מיני תימהוניים בעלי זקן, אולם באותם הימים הדבר לא היה מקובל. בפעם אחרת, עמדתי במדרכה, ונהג שעבר בסמוך אלי ירק לי בפנים. גם אבנים זרקו עלי, ופעם אפילו נחבלתי מכך! הכל בגלל הזקן.

אשאל אתכם - האם אתם סבורים שהייתי מוכן למכור את התקריות הללו שקרו לי? לא הייתי מוכר אף אחת מהן!

של העברים הגוררים את הכבשים ברחובות העיר; כל מה שהיה צריך הוא רק ניצוץ אחד כדי לגרום להתלקחות גדולה. בקלות יכול היה להתרחש פיצוץ אדיר, התפרצות של כעס רצחני. עד היום אנו נדהמים מהנס הזה; שום דבר לא קרה!

אבל עם ישראל לא ידע ששום דבר לא יקרה. במשך כל אותם ימים, מי' בניסן ועד י"ד בניסן, לבם הלם בפראות, וניתן היה למשש את החרדה מפני הבאות: "מה הולך לקרות לנו?! המצרים בוודאי יאבדו את סבלנותם, ונקמתם בא תבא". בני ישראל חיו בפחד מפני פוגרום נורא; הם חששו להיסקל באבנים ברחובות מצרים.

מפגינים מצוות

ואמנם, חשוב שנבין, שכל זה לא קרה במקרה; היתה זו תכניתו של השי"ת מלכתחילה. זו הסיבה שכאשר משה רבינו אסף יחד את זקני ישראל כדי להודיע להם את מצוות ה', אמר, "משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח" (יב, כא). והנה, המילה "משכו" נראית לכאורה כמיותרת. אנחנו מבינים לבד שכאשר קונים כבש, יתכן ויהיה צורך למשוך אותו. לפעמים הכבש מגלה התנגדות - אולי הוא חש מה עומד לקרות לו, ומנסה לברוח - כך שיתכן בהחלט שבני ישראל יצטרכו למשוך את הכבשים, אולם מדוע צריכה התורה להזכיר זאת?

ונראה להסביר זאת כך: המילה "משכו" פירושה, "אני מבקש שתפגינו בגלוי את משיכת הצאן ברחובות מצרים". לא מספיק "לקחת" את הכבש בשקט ובהיחבא. אולי לשלוח שליחים שיביאו לכל אחד את הכבש שלו כאשר הוא עטוף בשק, כך שבני ישראל יצליחו לשחוט את הכבשים מבלי שהדבר יתוודע למצרים. זה כמו יהודי שנסע לשכונת קראון הייטס כדי לרכוש לולב, וכעת הוא נוסע באוטובוס חזרה לביתו שבפלאטבוש. הוא יושב באוטובוס מלא בגויים, אז מה הוא עושה? הוא עוטף את הלולב בנייר, כדי שאנשים יחשבו שהוא אוזח בידו מוט של וילון. אין ליהודי הזה עמוד שדרה, אז הוא מסתיר את לולבו. הוא מנסה להשתלב טוב יותר עם הגויים שמסביבו.

בעבר, הייתי נוסע לבית הכנסת באוטובוס, ופעם עליתי על אוטובוס בחול המועד סוכות, כאשר אני נושא בידי לולב ואתרוג. ברגע שעליתי, כל היהודים ששהו באוטובוס חיפשו סדק ברצפה בו יוכלו להסתתר, מרוב מבוכה. המבינים אתם? אני לא הסתרתי את ארבעת המינים שלי כדי שייראו כמו מוט וילון. אותם יהודים לא היו מסוגלים לסבול זאת! אולם אני נהניתי - ממש נהניתי מכל רגע.

זה הוא אחד הלקחים החשובים ביותר של "משכו" - כלומר, צריך שיהיה לכם קצת עמוד שדרה. הקב"ה ציווה

בחופשיות - הוא היה משתחוה אליו. חלקם היו גם מנשקים את הכבש. נוהג זה ידוע לנו מדברי הנביא (הושע יג, ב), "זִבְחֵי אֲדָם עֲגָלִים יִשְׁקֹן" - למרות שהיו שוחטים בני אדם ללא כל היסוס, הם היו מנשקים עגלים ביראת כבוד. כך היו המצרים מכבדים את אליליהם.

הערצה סמויה

והנה, על-אף שבני ישראל במצרים היו נאמנים לקב"ה, היה להם קשה עד מאוד להימנע מלרכוש חיבה מסוימת כלפי הכבש. ניתן לראות את זה גם היום, כאן בארה"ב. האם אף פעם לא ראיתם אשה יהודיה, הפוגשת אשה נכרית בפנינת הרחוב, בעוד זו דוחפת תינוק קטן בעגלה, והיהודיה עוצרת, מביטה אל התינוק ואומרת, "אוי! איזה מותק! מעולם לא ראיתי תינוק כל כך חמוד!" אינני צריך להגיד לכם כיצד נראה התינוק היושב שם, אולם כך היא דרכם של אנשים מסוימים, הם מחפשים דרך כיצד להחניף לגויים.

אף פעם לא ראיתם יהודי ליברלי טופח על ראשו של ילד נכרי קטן ואומר, "איזה מותק?" הוא טופח על ראשו בחיבה, כי הליברלים הם חלשים; אין להם עמוד שדרה, ולכן הם אומרים לגויים, "ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים". יש לכם כח, ולכן אנחנו סוגדים לכם ומעריצים אתכם.

נצייר לעצמינו יהודי המתהלך ברחובות מצרים, כשהוא רואה מצרי הזורק מעט כרוב לעבר כבש המשוטט ברחוב. זו הרי "מצוה" עבור המצרי לכבד את האליל שלו, אז הוא נותן לו מעט מהכרוב שהוא מביא הביתה לארוחת ערב. היהודי, שבמקרה עבר שם, עלול לומר למצרי: "איזה כבש יפה". הוא רק אומר זאת כדי להחמיא קצת לגויים המקומיים. הוא עשוי אפילו להתכופף וללטף את הכבש; מה רע?

וכך, גם מי שלא עבד עבודה זרה ח"ו, מכל מקום, עדיין יתכן ורכש כבוד לאידיאלים של הגויים. וזה בדיוק מה שביקש הקב"ה לעקור מבני ישראל טרם יציאתם ממצרים והפיכתם לעם.

"משכו ידיכם" מחגאות הגויים

ובכל זאת, גם כיום, כל כך קשה לנו להימנע מדברים קטנים כאלה. לדוגמא - יהודי שומר תורה ומצוות שיוצא מביתו ביום ראשון בבוקר [יום השבתון הנוצרי], והוא מרגיש ממש טוב; הכל כל כך שליו ושקט. המפעלים סגורים, הרחובות שקטים, והוא נהנה עד מאד מהשלווה. יום ראשון הוא חלק מחייו; אולי הוא מרשה לעצמו לישון עוד קצת, ומתפלל במנין מאוחר יותר, וכן עוד דברים. אגב, זוהי אחת המעלות של ביקור בארץ ישראל; הדבר הראשון ששמים לב אליו שם הוא שאין מושג של "יום ראשון". אבל מי שהולך ברחובות פלאטבוש או אפילו וויליאמסבורג ביום ראשון, מעריך את השלווה הזו; זו חופשה שקטה ונחמדה. אולם

גם תמורת חמש מאות דולר לא הייתי מוכר אותם, משום שלהיות עבד ה' גאה פירושו להיות מוכן אף לסבול עבור זה. זהו הלקח של "משכו"; אם אתה מעוניין להיגאל ממצרים, אם אינך מעוניין שהמשחית ישחית גם אותך בעוד הרשות נתונה לו, עליך להיות מוכן לפשוט את צווארך עבור השי"ת. כל אותם האנשים המחביאים את צווארם היטב בתוך המעיל ומנסים להסתתר, אלו שמעוניינים רק להגן על עצמם, סופם שיאבדו מתוך עם ישראל.

"משכו ידיכם מעבודת כוכבים"

מלבד הפשט הפשוט של "משכו", גילו לנו חז"ל שפסוק זה מרמז לענין נוסף, יסוד שיתן לנו תובנה נוספת לגבי הלקח שמצופה היה מעם ישראל ללמוד ממצוה זו. כמובן שאיננו מתיימרים להסביר באופן מלא אף אחת ממצוות התורה; התורה הינה עמוקה כל כך, שכל הבנה שיכול האדם להשיג, עדיין רחוקה מתכלית האמת. זהו דבר שעלינו לזכור אותו. אולם אף על פי כן, מותר לנו לפרש את המצוה וללמוד ממנה, וזה מה שאנו עושים כעת.

כפי שראינו, הכבש היה אליל עבור המצרים. ראינו גם שבני ישראל נצטוו לעשות מעשה מסוכן ולשחוט את קרבן הפסח באמצעות משיכה, כלומר מפגן של נאמנות לה', על אפם וחמתם של המצרים, כשהם מודעים היטב למשמעות מעשיהם ולתגובות הצפויות מצד המצרים.

אולם ישנו רובד נוסף שראו חז"ל במילה "משכו". כאשר משה רבנו אמר לבני ישראל, "מִשְׁכוּ וְקָחוּ לָכֶם", מפרשים חז"ל שבכלל ציוויו היה, "מִשְׁכוּ יְדֵיכֶם מֵעֲבֹדַת כּוֹכָבִים" (מדרש רבה טז, ב).

יהודים אמריקאיים ויהודים מצריים

עם ישראל חי שנים רבות במצרים. במשך מאתיים ועשר שנים הם חיו בין הגויים במצרים, וכאשר מתחככים עם גויים במשך זמן רב, לא קל להישאר קשי-עורף אל מול דעותיהם והשקפותיהם. תארו לעצמכם יהודי שעבר לארה"ב מאחת מארצות אירופה לפני 210 שנה. במשך הזמן הרב שעבר מאז, יהיה קשה ביותר למשפחה זו לא לאמץ חלק מהנהגות הגויים.

וזה בדיוק מה שקרה במצרים. כמובן שרבים מהיהודים עדיין נשארו נאמנים לה', ואין ספק שהם לא היו משתחוים לכבש ח"ו. כשחז"ל אומרים שמשנה צווה את עם ישראל למשוך את ידיהם מעבודת כוכבים, אין הכוונה שעם ישראל עבדו ע"ז. אולם אנו למדים כעת שלא די בכך - אין זה מספיק לא להשתחוות לפסל.

הבה ונדמיין כיצד נראו הדברים במצרים. כאשר גוי מצרי ראה כבש מסתובב ברחוב - הכבשים הרי הורשו להתהלך

מקשים את עורפינו, ככל יכולתנו, ומסלקים מעל עצמנו את כל האידיאלים של הגויים.

כמובן שאנחנו אזרחים נאמנים. אנחנו שומרים על החוק, ומקפידים עליו יותר מהגויים. אנחנו מנומסים, ומתייחסים אל כולם באדיבות ובכבוד. אבל אנחנו שונים; שונים באופן מהותי מאומות העולם; קרבן פסח פירושו להתעלם, להתנגד ולזלזל בכל דרכי הגויים.

ליצנותא דעבודה זרה

הגמרא במסכת מגילה מלמדת ש"כל ליצנותא אסירא [כל ליצנות אסורה]" - יהודים אינם אנשים שמלגלים וצוחקים על מילים ורעיונות. אולם ישנו נושא אחד יוצא דופן, עליו מותר ללגלג: "בר מליצנותא דעבודת כוכבים". ככל שמדובר בהשקפות ורעיונות של רוע ושקר - מותר ומצוה ללעוג להם.

הגמרא מביאה לכך ראייה מדברי הנביא (ישעיה מו, ב), שלועג ועושה צחוק מהעבודה זרה: "כָּרַע בַּל קָרְס נְבוֹ... קָרְסוּ כָרְעוּ יִחְדּוּ לֹא יִכְלוּ מִלֵּט מִשָּׂא". הנביא ישעיה מתאר כיצד האלילים הללו אינם מצליחים להקל מעל עצמם את צואתם [עי' רש"י].

ידוע שבדרך כלל, הנביאים אינם מדברים כך. לעולם לא תמצא בתורה או בנביאים תיאור של אדם העושה צרכיו; התורה מדברת תמיד בלשון נקיה. הלא מדובר בקדש הקדשים. ובכל זאת, כאן אנחנו מוצאים שפה אחרת; הנביא מלמד אותנו שכשמדובר בהשפלה של דברי רשע - איננו חוסכים במילים. זוהי הצורה האחת והיחידה של ליצנות מותרת; לא רק שמותר לעשות ליצנות כזו, אלא זו מצוה, כי כך אנו בונים את השרירים הרוחניים שלנו. כנגד הרוע, אי אפשר להיות רכרוכיים וחלשים, אלא עלינו לעמוד מולו בעוצמה ובתקיפות, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה, "אֶהְיֶה ה' שְׁנָאוּ רָע" (תהילים צז, י).

מכשירים את הקרקע

איננו מחפשים לריב עם הרשעים. לא על זה מדובר, אולם כן צריך לדבר נגדם - עם האשה, עם הילדים, עם החברים - ואם אף אחד אינו רוצה להקשיב לך, תעשה מהם ליצנות עם עצמך! בינינו לבין עצמינו, עלינו לומר את האמת, ועלינו לומר אותה שוב ושוב, ובקול רם! ככל שאתה מזלזל ברשעים וברשעות אותה הם מעודדים, כך הופך שכלך לשכל של השי"ת.

ישנם יהודים אורתודוקסים רבים שקשה להם לשמוע את המילים הללו. האם אתה מתכוון לומר שאסור לנו להתחבר עם תרבותה של המדינה בה אנו חיים? התשובה היא כן! אסור לכם. מה כן עלינו לעשות? אנחנו עם התורה,

הנאה זו היא כבר סוג של חיבור לדרך החיים של הגויים, ממנה מצוים אנחנו למשוך את ידינו - "משכו ידיכם מעבודת כוכבים".

דוגמא נוספת: יהודי עובר ליד חנות, ממנה בוקעים שירי החגא הנוצרית המתקרבת ובאה. הם משמיעים שירים כדי לפתות את הלקוחות לבא ולקנות מתנות לכבוד החגא; קשה ליהודי שלא להתרגש מהשירים, ולא להרגיש שום סנטימנטים כלפי עונת החגאות. אז למרות שהוא יהודי דתי, שבוודאי אינו שייך לחגאות הללו - הוא ח"ו לא יכניס עץ של "חג המולד" אל ביתו, אבל הוא כן רוחש חיבה מסוימת לשירים ולאווירה.

אבל זוהי גם כן עבודת אלילים; מי שרוחש כבוד כלשהוא לגילוליהם של עובדי העבודה זרה, לתועבות אליהן הם סוגדים, לאידיאלים ולהשקפות אתם הם חיים, זו כבר בעיה. "איני שייך לזה, איני מסכים עמם, אבל יש בזה איזה יופי מסוים" - מי שחושב כך, כבר קשור לעבודה זרה, ומצבו רע.

לכן צווה אותנו השי"ת, "משכו ידיכם מעבודת כוכבים" - על ידי משיכת הכבשים ברחובות מצרים, משום שבכך אנו מבטאים שלכבש אין עבורנו משמעות כלל וכלל. וביטוי זה אינו רק באמצעות שחיטת הכבש; זהו רק אופן אחד של ביטוי. באופן כללי, כלל גדול הוא, שעם ישראל מתעלם מאומות העולם. הקב"ה מצפה מכל יהודי הנאמן לו, לשחוט את כל האידיאלים של עולמם של הגויים.

יהודי שהולך ברחוב יומיים אחרי החגא של הנוצרים, ורואה שם עץ שהשתמשו בו לכבוד החגא שהונח ברחוב כדי שיפונה על ידי אנשי התברואה - שיבדוק סביבו שאף אחד לא רואה אותו, ואז יתן לעץ בעיטה הגונה. בינינו לבין עצמנו, כך אנחנו אמורים לנהוג.

לשחוט את האידיאלים שלהם

עלינו לשחוט את האידיאלים שלהם, לדוגמא - הספרות. אני יודע שאנשים כבר התרגלו למושג של "סיפורת" - סיפורי דמיון שמעולם לא התרחשו, אבל הגיע הזמן להתרגל אחרת. לשחוט את הסרטים שלהם; כשאתה עובר ליד הפרסומות של סרטים, הבט סביב כדי לוודא שאף גוי לא צופה בך, ואז תירק על הקרקע מול התמונות.

אנחנו מזלזלים במוזיקה שלהם ובספורט שלהם. אנחנו מזלזלים ב"רגשי הקודש" שלהם, בפולחן שלהם, ובכבוד שהם רוחשים לדתם. אנחנו מזלזלים בגיבורים שלהם ובתרבות שלהם. מבחינתנו זה כלום. זה הבל וריק. האם אתם חושבים שזה לא חטא? ודאי שלהיות מושפע מהגויים זהו חטא! זה אפילו יותר מחטא; להיות קשוחים וקשי-עורף הוא הבסיס של יהודי הנאמן לה' ולתורתו, ועל כן אנחנו

אצילים. הם אבדו לנצח! הם נמחקו מעל דפי ההיסטוריה! נעלמו כמו קורי עכביש, שבמחווה אחת של מטאטא, לא נשאר מהם זכר.

גם ארצות הברית, ממנה אנשים כל כך מתפעלים - נמצאת בבלבול גדול, והורסת את עצמה מבפנים. מדוע היו צריכים לאפשר לנשים להצביע בבחירות? אמנם דברי נשמעים כ"אפיקורסות", אולם זו טעות גדולה שאיפשרו להן להצביע, משום שהדבר פתח את הסכר, והיום הנשים אף יכולות להגיע לעמדה של שופטת. יש בארצות הברית שופטות ליברליות המזכות פושעים נאלחים, ובעקבותן הולכים גם השופטים הליברליים המנסים להתחרות בחוסר המוסריות של עמיתותיהן. אומה שלמה מתקלקלת והולכת.

אולי בחוץ ישנן נשים שהדברים הללו אינם נעימים לאוזניהן, אולם כעת אנחנו מדברים באוזני נשות עולם התורה. נשים אינן צריכות להיות שופטות! זה לא בא בחשבון. לאשה יש דברים הרבה יותר חשובים לעשות מאשר להיות שופטת, כמו להיות אמא! ואפילו להצביע בבחירות היא טעות.

ואז הורידו את גיל ההצבעה, והיום גם בטלנים צעירים יכולים להצביע, והם אמנם הצביעו עבור נשיא שאינו אלא בטלן בעצמו... האמת היא שההיסטוריה האמריקאית אינה אלא ירידה תלולה של טעויות. זו מדינה שמאבדת את גדולתה בגלל הליברליים.

סופה של האימפריה הבריטית

אז מדוע שנסתכל עליהם בכלל?! לשם מה עלינו להרגיש קשורים אליהם ולרחוש להם אהדה? כמובן שעלינו להיות נאמנים למדינת ארה"ב. צריכים אנו לתמוך בכל הדברים הטובים שנעשים כאן, אולם עלינו לדעת שכל זה לא יישאר לנצח; סופה של ארה"ב לא יהיה שונה מזו של אנגליה. בריטניה הגדולה היום היא כמעט כלום.

מי היה מאמין? כשהייתי ילד, בריטניה שלטה ביבשות שלמות. מלך אנגליה היה מכריז, "אני, מלך פלוני של אנגליה, שליט המדינה הזו והמדינה ההיא". הוא שלט בהודו, באוסטרליה, בקנדה. בזמנו, מפת העולם היתה מחולקת על ידי צבעים שונים, והצבע האדום, אשר סימל את הטריטוריות שנשלטו בידי האנגלים, שלט ברוב המפה. היום, זה כל כך מעט; זה כמעט כלום. זאת אומרת שבריטניה לא היתה אמיתית, וכך גם אמריקה אינה אמיתית - הכל הוא רק חלום.

והתורה מלמדת אותנו שזהו הלימוד של קרבן פסח - "משכו!" התרחקו ככל הניתן מהם ומסביבתם, על ידי כח רצון חזק, וחיו עם "עמוד שדרה" איתן של נאמנות להשי"ת.

האמת היסודית הזו כל כך חשובה, עד שהקב"ה ראה צורך לקבוע אותה בראשית היווצרותו של עם ישראל. לפני שיצאנו ממצרים והפכנו לעם, היה עלינו ללמוד את הלקח היסודי הזה, אשר הוחדר אלינו על ידי קרבן פסח. מצוה זו, בין השאר, היא שהכינה והכשירה את עם ישראל לתפקידו וייעודו ההיסטורי.

עם קשה עורף

על פי הדברים הללו יכולים אנו להבין מדוע חג פסח, י"ד בניסן, הוא חג נפרד לגמרי, וכפי שנראה מפשטות הכתובים, שחג המצות הוא דבר אחד - חג בן שבעת ימים, המתחיל בט"ו בניסן, שבו אנו חוגגים את יציאת מצרים. אבל קודם לכן, יום י"ד בניסן, הוא חג הפסח, והוא יו"ט בפני עצמו. יום זה הוא זכרון ליום שבו טבחנו את אלילי הגויים, אשר היה שיאה של העבודה הגדולה של "משכו" - משיכת עצמנו הרחק מהשקפות הגויים ומדעותיהם. עם ישראל הראה בצורה הברורה ביותר, שמה שחשוב לגויים, מה שמבחינתם הוא חסין לגמרי, דבר שבלתי אפשרי עבורם אפילו לחשוב על לשחוט אותו - אנחנו מזלזלים בו לגמרי.

עם ישראל מורד בעולם כולו, על פי ציווי ה'. זוהי מצוות קרבן פסח, לשחוט את מה שנחשב יקר כל כך אצל אומות העולם, ולעשות זאת עם חוצפה ועזות! אנחנו עומדים בגאון ומכריזים בגלוי, שאנחנו פועלים רק לפי רצון ה'. זה מה שהופך אותנו לעם ה'! עם המסוגל לגרור את האל המצרי ברחובות עיר במסירות נפש, מבלי להיות מושפעים כלל וכלל מ"דעת הקהל", זהו סימן לכך שעם ישראל הוא "עם קשה עורף" - ושבזכות קשיות עורפו, מסוגל הוא לשמור על נאמנותו לבורא עולם, לנצח נצחים.

מתחברים לנצחיות

עם ישראל קיים לנצח, ואין ספק שאנחנו שואפים להיות חלק מנצחיות זו. אם יש למישהו קצת אהדה, מעט השתוקקות לעולם שבחוץ, עליו לדעת כי מבזבז הוא את חייו. כל ההיסטוריה ה"עשירה" של אומות העולם, למעשה לא נשאר ממנה ולא כלום! אם תחשבו על הפילוסופים של יוון, כמה גדולים הם היו, כמה אצילים הם היו - למעשה הם לא היו אצילים. הם היו רחוקים מאוד מלהיות אנשים

ניתן להשיג ספרי רבינו בחנויות ספרי קודש ואצל המפיצים:

ספר שערי אורה-ועדי מוסר, ספר לב אביגדור-עבודת האדם בקנייני השלמות מכתב יד: קולמוס 072-244-1670

תפילת אביגדור-פירוש וביאור על התפילה מכתב יד: אזל מן השוק

מגרמניה. מדינות גדולות יותר מרומא ירדו לטמיון. אמריקה גם היא לא תימלט מגורל זה. יום יבוא, ומנהטן תהפוך לעיי חרבות. העמים כולם יתפוררו יחד עם האידיאולוגיות שלהם. "וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יִחַלֵּף" (ישעיה ב, יח). רואים אותם היום, וקשה להאמין לדברים הללו. יש אפיפיור ויש כל מיני כנסיות, יש את האסלאם עם המסגדים שלהם, וכמובן, יש את האוניברסיטאות עם העבודה זרה שלהם. כל הסוגים והמינים של האידיאולוגיות הכוזבת, הכל הוא דבר זמני, עורבא פרח. אך על עם ישראל יש 'פסח' נצחי. אנחנו עדיין כאן! זה מה שקרבן פסח בא ללמד אותנו.

בדמיך חיי

ומדוע פסח עלינו השי"ת? משום שבמשיכת הפסח ובהקרבנו הראנו שאנו מסוגלים ומוכנים להשיב מלחמה שיערה כנגד השפעת העולם, ולהתנגד לכל ההשקפות שלהם. אנחנו נשארים נאמנים אך ורק לקב"ה, ומוכנים לשחוט את תועבת מצרים לעיניהם, גם אם יסקלונו. זו הסיבה שה' דילג עלינו, ובזכות זה אנחנו נחיה לנצח. כך אומר הנביא: "בְּדַמֶיךָ חַיִּי" (יחזקאל טז, ו) חיי לנצח בזכות הדם ששפכת. הייתם מוכנים לשפוך את דמכם! כמובן שהכוונה גם לדם מילה, אולם זה ענין אחר. אבל דם הפסח היה הדבר המסוכן ביותר שעשו בני ישראל, וזה מה שהפך אותנו למי שאנחנו היום.

כאשר אנו צריכים להשיב מלחמה כנגד המון העם, הדבר מקנה לנו קשיחות מסוימת, הנצרכת עבורנו כדי לשרוד. העולם כולו מלא בתעמולה רבה, והיהודי המסכן נבעט מצד לצד ומתבזה ללא הרף. יהודי ירא שמים המצליח לשמור על עקרונותיו מול כל זה, הרי שהשיג את אחד ההישגים הגדולים ביותר בחייו. זה מה שנותן לנו את קיומנו, וכך אנו נמשיך להיות עם הנצח. כל שאר האומות יאבדו במוקדם או במאוחר, אבל עם ישראל, עם קשה עורף הניצב איתן על מקומו - יישאר לנצח ויצמח על חורבותיהם של השאר.

מהי אם כן המשמעות של "משכו"? מה מבטאת משיכת הכבש ברחובות מצרים? המשמעות היא - שהצלחת! אם אתה מסוגל לגרור את הכבש, האליל, ולשמור עליו במשך ארבעה ימים קשור למיטתך, ואז לשחוט אותו, זהו סימן שאתה מתאים להיות חלק מעם קשה עורף. ועם עיקרון זה אנו חיים את חיינו עד עצם היום הזה. "אם אתה קשה עורף בנאמנותך כלפי", אומר הקב"ה, "אז אתה שלי, ותישאר שלי לעד!"

שבת שלום ומבורך!

מתחברים אל מנהיגי האמת

אם אתם מחפשים דבר מוחשי, אמיתי וקבוע - תמצאו אותו אצל עם ישראל! היהודים שבכל הדורות! מהם אנחנו מתרגשים! זהו דבר שיימשך לנצח. ככל שאתה מזדהה יותר עם רש"י על ידי לימוד דבריו הקדושים, ככל שאתה מזדהה עם החומש, ולומד את פסוקי התורה בכל עת מצוא, ככל שאתה מזדהה עם התפילה ועם כל ההלכות והמנהגים - כך אתה הופך לנצחי יותר ויותר.

שאלתי פעם בחור ישיבה צעיר בן שמונה עשרה, "מי קדם למי - הלל הזקן או רב אשי?" והוא לא ידע לענות לי. האם אתם יודעים מדוע הוא לא ידע את התשובה? ראיתי אותו עומד בפנינת הרחוב ומסתכל עם חבר בספר קומיקס. מה זה ספר קומיקס? שום דבר מלבד שקר וכזב. בזבוז זמן מוחלט.

החומש, הגמרא, ספרי הראשונים והאחרונים, אלו הם הספרים היחידים שמעניינים אותנו. כל שאיפותינו צריכות להיות, להזדהות ולהתחבר לקדמונים! חזור אחורה! חזור הכי רחוק שתוכל! חזור אל סביך זקניך הגדולים! חזור לבעל שם טוב ולגר"א! חזור לפני יהושע! חזור אחורה אל רש"י! חזור לרשב"א! לרמב"ם! לרבי יהודה החסיד! חזור אל החובות הלבבות! חזור לרב אשי! לרבא ואביי! חזור לרב יהודה ורב הונא! חזור לרבי ישמעאל! חזור לרבינו הקדוש! חזור לרבי מאיר ורבי יהושע ורבי שמעון! חזור לרבי עקיבא! חזור לרבי יוחנן בן זכאי! למשה ואהרן! לאברהם אבינו! אה! יעקב אבינו ויצחק אבינו! כל ההתעניינות שלנו צריכה להיות בעם ישראל, עם הנצח העומד בגאון ואינו כורע בפני אומות העולם אלא בפני הקב"ה לבדו!

פסח לנצח

זהו הפירוש הפשוט של המילה "פסח" - לדלג. "אֲשֶׁר פָּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם". עלינו לדעת, שפסיחה זו לא היתה אירוע חד פעמי, אלא היא נשארת לנצח. זהו לימוד חשוב ביותר עבורנו! אומות העולם נעלמות אחת אחרי השניה כאבק פורח, אולם הקב"ה פוסח על בני ישראל; הוא אינו מניח למשחית לגעת בהם, והם ממשיכים להתקיים הלאה והלאה, לנצח נצחים. המלאך המשחית מוחק את כל העמים, אולם הוא תמיד יפסח על בתינו, כפי שפסח על בתינו במצרים.

הוא לא יפסח על הגרמנים; גרמניה תימחק בסופו של דבר, כפי שנמחקה רומא, אשר היתה אף חזקה יותר

וחסידים וזקני ישראל וסופריהם גם את בקשתנו שלא נבוש בעד בטחוננו בה' בצייתנו להם, ובמה שאנו שמים חלקנו עמם בעולם הזה לקיים דבריהם ולעזור להם ולכבדם.

ברוך אתה ה' משען ומבטח לצדיקים - ההבדל בין משען ומבטח הוא שהבטח אין לו עכשיו אותו הענין שמקוה, רק שבטח שיבוא לו [ואף שמצאנו בטחון גם במה שיש לו עכשיו, אבל בהשוואה אל משען כך משמעותו של מבטח], אבל הנשען על איזה ענין פירושו שיש לו עכשיו על מה להשען. ובא להגיד שהקדוש ברוך הוא הוא משענם של הצדיקים תיכף ובכל זמן ואינו עוזבם אף רגע, וכל מה שעושה אינו אלא בשבילם.

ומוסיף גם כן שהוא יתברך אינו עומד להם רק בתורת מסייע ועוזר בלבד, כבעל הבית העוזר את פועליו הנאמנים לעשות מלאכתם בשלימות ולסייעם נגד אויביהם החפצים להשבית מלאכתו של בעל הבית, אלא גם בתורת מבטח כי הוא כבעל הבית שאחר שעזר את פועליו במלאכתם והושיעם מאויביהם, גם משלם להם שכרם משלם כמו שקוו ובטחו בו שיתן, ומוסיף להם על שכרם בעד עמלם נגד השונאים והעיכובים, אף על פי שהוא יתברך עמד תמיד לימינם למשען.

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

מהי התועלת שבמזג האוויר הקר הפוקד אותנו?

תשובה:

היתרונות של מזג אוויר קר הינם עצומים. הקור גורם לאדמה להפסיק לייצר. אם האדמה תמשיך לייצר במשך כל השנה, היא תנצל את כל המשאבים הקיימים בה - את כל חומרי המזון והאנרגיה שלה. וזו הסיבה שמדבריות נמצאים במקומות בהם יש אקלים חם. לא תמצא כל מדבר במקום בעל אקלים קר. כי באקלים מתון, יש לאדמה הזדמנות לנוח ולשחרר את כוחותיה. באקלים החם לעומת זאת, לעתים השמש זורחת ברציפות עם חום כל כך גבוה, וכך האדמה ממשיכה לייצר עוד ועוד עד שהיא נעשית צחיחה, ולבסוף מפסידה את כל האנרגיה שלה.

נמצא אם כן שהקור הוא ישועה ממש, הוא מציל חיים. בזכותו, בשנה הבאה יהיו שוב יבולים. הגידולים הם תוצאה של מזג האוויר הקר שמאפשר לאדמה להתאושש. אז בקיץ הבא, כאשר אתם נהנים מאפרסק טעים ועסיסי, זכרו להודות לקב"ה על החורף הקר שבו הוא הכין את האדמה להצמיח את האפרסק הזה. וכאשר אתם הולכים בחוץ בקור, זכרו להודות לה' על כל הפירות הטעימים שהקור מכין עבורנו.

בואו נהיה מעשיים

גאים ביהדותנו!

בלי נדר, השבוע, בעודי פוסע ברחוב, אחשוב לפחות פעם אחת ביום, למשך שתי דקות, על כך שאני גאה להיות יהודי שומר תורה ומצוות. אין זה משנה מה חושב עלי העולם - אני עבד ה' קשה עורף, ואני חלק מעם הנצח לעולם ועד!

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

ושים חלקנו עמם לעולם - על דרך שאמרו חז"ל (שבת קיח, ב) יהי חלקי עם גומרי הלל בכל יום (ועוד פתגמים כאלה, ע"ש) אשר כוונתם לשבח את העושים המעשים ההם, וכן הכוונה כאן ושים חלקנו עמם שפירושו לשבח מעלת הצדיקים ההם, כלומר והלואי שנזכה להשתתף עמם ובשכרם. והוצרך לזה כאן: (א) כדי ללמד זכות עליהם בשעת ברכתם. (ב) כדי להראות אהבתנו להם והיותנו שואפים להיות ממקיימי דבריהם ועוזרים להם כדי שנזכה להשתתף בהצלחתם. ואמר לעולם להראות גדולת בטחוננו שהקדוש ברוך הוא יעמוד לעולם לימין הצדיקים ולא יעזבם בשום זמן מהזמנים לעולם.

ולא נבוש כי כך בטחנו - כולל שתי כוונות: (א) שהבטח ראוי לשכר בטחוננו. (ב) כי יש בזה כבוד שמים כאשר הבוטחים ישיגו תוחלתם. כל ביוש קל שמתביישים ממניעת תוחלתם הרי הוא פגימה בכבוד שמים. וגם בעולם הבא יש צורך להצדיק דרכי ה' בעיני הצדיקים שבטחו בו, ולכן גם שם הדין נותן שישולם שכר בטחונם ולא יבושו [וזה טעם הנוסח ולעולם לא נבוש כי כך בטחנו]. "כל התולה בטחוננו בהקדוש ברוך הוא הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא" (מנחות כט, ב).

והנה אף על פי שהבטח בה' ראוי לשכר מחמת עצמו, בלי להיתלות בזכות הצדיקים והחסידים, מכל מקום הושמה הבקשה הזאת, ולא נבוש, בברכת הצדיקים משתי סיבות: ראשית מפני שבבטחון הזה הרי גם אנו בתוך הצדיקים, ושנית מפני שמחמת בטחוננו בה' הרי אנו מוסרים את עצמנו תחת הנהלת הצדיקים מורינו ורבותינו, אף על פי שלפעמים אין אנו מבינים טעמי צווייהם, ולפעמים נדמה לנו שהרב מצווה בהפך טובתנו ח"ו בין בעולם הזה ובין בעולם הבא, ומכל מקום אנו בוטחים בה' שצוה (דברים יז, יא) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, ופירושו ז"ל (ספרי שם) אפילו אומרים על ימין שהוא שמאל. לכן מזכירים כאן אצל התפלה על הצדיקים